

Protokol nahrávky*

Pamětník: Jan Lorman

Datum a místo natáčení: 29. 5. a 5. 6. 2023 v Institutu umění-Divadelním ústavu a v Divadle u Valšů

Natočila a zpracovala: Tereza Vinická

1. nahrávka	
0:00:00	<p>Představení narátora. Jan Lorman se narodil 1. června 1946. Rodiče se divadlu věnovali ze zákulisí. Otec Jiří Lorman byl administrativní ředitel Divadla Spejbla a Hurvínka a později Ústředního loutkového divadla. Dědeček z otcovy strany Bedřich Lorman byl slavný advokát a jeho kancelář sídlila v pražské Lucerně. Matčin otec Jan Brož postavil na Berounce černošickou vodní elektrárnu a elektrifikoval oblast Zbraslavi. Rodiče byli nadšenými loutkářskými ochotníky, s divadlem pod hlavičkami různých závodních výborů cestovali po krajích i na Loutkářskou Chrudim. Narátor rodičům s divadlem pomáhal. V 50. letech majetek rodičů znárodněn, matka Libuše Lormanová si přivydělávala šitím drobných doplňků a loutek pro Český fond výtvarných umění, později šila v ÚLD. Otec byl už za první republiky mecenášem divadla (měl po předčasně zemřelých rodičích velký majetek), vzpomínka na Járu Kohouta, když se v 90. letech vrátil z Ameriky a přiznal, že narátorův tatínek mu do operety půjčil půl milionu. Pomáhal také mnoha spolkům loutkového divadla, mj. Janu Vavříkovi-Rýzovi nechal vyrobit řadu loutek, zakázky i půjčky dával i Gustavu Noskovi. Zasloužil se i o přestěhování Skupova divadla do Prahy, loutkáři se scházeli u Lormanů ve vile Na Ořechovce 55 (Malík, Kollár, Cinybulk aj.) Na půdě vily vybudováno loutkové divadlo s veškerou technikou a pěti sty loutkami. Za protektorátu tam na představení chodily děti z okolí. Divadlo je k vidění v Muzeu loutkářských kultur v Chrudimi. Narátor na loutkovém divadle vyrostl, také s úspěchem recitoval. Vzpomínka na recitaci na setkání baráčníků, kde přednášel Křest svatého Vladimíra a zvláště procítil pasáž o starých babách (baráčnice byly stejného věku).</p>
0:13:23	<p>Ve dvaceti letech se přihlásil na konkurz k režisérce Heleně Glancové, která hledala účinkující do Staročeských vánoc ve Viole, a byl přijat. Později přijat do Divadla za branou na účinkování v Provazu o jednom konci do role sluhy. Věnoval se technice, kterou také studoval, vyráběl si rádia. Obdivoval Felixe LeBreux, který v rádiu četl povídku o interpretaci Měsíční sonáty, a Josefa Schwarze-Červinku, interpreta [Havlíčková] Neviditelného nebo příběhu Jekylla a Hyda. Po devítiletce šel na Střední průmyslovou školu elektrotechnickou do Ječné ulice a tam už začal mít problémy při studiu, více se věnoval divadlu, neměl čas. S bratrem hrál na Břevnově loutkové divadlo, kde začal už i režirovat (pod Kulturním domem Prahy 6). Studium průmyslovky přesto dokončil a přihlásil se na DAMU na herectví. Nevzali ho, šel studovat techniku,</p>

* Protokol nepředkládá ověřená fakta. Reprodukuje informace v té podobě, v jaké je uvádí narátor. Případná vnější doplnění jsou odlišena hranatými závorkami.

	<p>třetí ročník už ale nedokončil, byl přijat na režii, a to v roce 1969. Současně se studiem hrál v Divadle za branou, např. krejčí Lebrét ve Schnitzlerově Zeleném papouškovi, kde stál na jevišti s prof. Nedbalem, který ho jako předseda přijímací komise původně nevzal na herectví. Vedoucím katedry režie byl Antonín Dvořák. K přijímačkám si narátor připravil Shakespearova Orlanda [Jak se vám líbí] včetně makety a režijní knihy. V komisi byl a ročník vedl Evžen Sokolovský, dále zde učil Zdeněk Hořínek, Jan Rak, jehož příjmení J. Lorman využil jako inspiraci při tvorbě nepřipravené etudy. V ročníku byli Martin Urban (dramaturgie), Lenka Plívová (režie), Stanislav Kopecký (režie), Petr Novotný (režie), Pavel Římovský, Eméth Takacs a jedna studentka z Mexika. Herci: Rudolf Hrušínský, Jiří Schmitzer, Petr Hanus, [Dana] Homolová, [Jiřina] Krejčíková, [Libor] Židek. Vedl je Miloš Nedbal. Narátor občas asistoval režiséru Jiřímu Krejčíkovi [spolužaččin otec] na jeho filmech. O režisérovi a jeho naprostém oddání filmu, byl schopen uprostřed noci zavolat a konzultovat, o tom, jak režíroval, jak se důkladně připravoval.</p>
0:28:40	<p>Podobné to bylo s Otomarem Krejčou, příklad inscenací Provoz o jednom konci, Zelený papoušek – narátor ve dvojici s Václavem Neužilém, Lorenzaccio – role Strozziho. Možnost sledovat Krejčovu práci, u různých inscenací se práce lišila. Kamarádem J. L. byl herec Jiří Zahajský. O Karlu Krausovi, bez něj by Krejča nebyl tím režisérem, kterého známe, jeho dramaturg měl na něho zásadní vliv, jasné myšlenky, výklady textů. Z vídeňské frašky dokázal v Provozu o jednom konci udělat skutečné drama – popis detailů. Situace po srpnu 1968 – Krejča si svolal soubor a předal všem pozvání do Bělehradu na festival, jeho záměrem bylo dojednat další hostování a v zahraničí nějaký čas zůstat. Povedlo se – Záhřeb, Vídeň atd. Do prosince soubor jezdil po Evropě a vrátil se až před Vánoci. Byla v tom i solidarita se situací okupovaného Československa. Vrátili se všichni. Politicky ovšem velmi přituhovalo, sílily politické tlaky až k roku 1972, kdy bylo divadlo údajně z technických důvodů uzavřeno. Smutné zkoušení Lorenzaccia. O divadelních odborech, narátorův názor, neměl je rád, devastující způsoby na tvořivou práci. Krátké období, kdy na sebe vzal šéfování Ladislav Boháč, ale ani on situaci nebyl schopen udržet. O Krejčově práci s herci. Krejča, Kraus, Glancová (vynikající režisérka) – trojice, která dokázala soubor stmelit, získat je. Režisérovy písemné poznámky hercům jsou legendární [viz ukázka v dokumentech ve složce Jana Lorman]. Dovedl být i drsný, když herec polevil, měl vždy do detailů promyšlenou vizi a byl perfektně připraven ji předat. Příklad jeho inscenace Tři sestry. Hercům často předehrával, nabízel příklady. Někdy si herci stěžovali, že jim nedával prostor, narátor má ale pro jeho metodu pochopení a nachází pro ni opodstatnění. „Divadlo ve službách dramatu“ – to byla filosofie Karla Krause ale i Otomara Krejči, vysvětleno na příkladu jeho inscenování Čechova.</p>
0:48:37	<p>V DZB byl narátor až do uzavření divadla v roce 1972 a v roce 1974 absolvoval DAMU. Evžen Sokolovský a jeho výuka Brechta, jeho parketa. Brechtovu metodu uplatňoval i na jiných kusech, které dělal se studenty. Dramaturgii učil Zdeněk Hořínek. O výletu do Wroclawi za Jerzym Grotowskim – hluboký ponor polských herců, začínali</p>

	<p>dechovým cvičením. Koncem studií dostal J. Lorman příležitost v Karlových Varech, kde vládl Vítězslav Bartoš, alkoholik a sluha režimu. Vzal si do divadla velkou část ročníku Ivana Zmatlíka (dramaturg): herci Radan Rusev, [Miroslav] Kolář aj. Divadlo bylo podle narátora v hrozném stavu. Nabídku rozhlasu tedy rád přijal. Ve zvukovém mediu se jako herec našel. Během studia DAMU asistoval režisérům Remundovi, Štěpánkovi, Dudkovi na Vinohradech, Hudečkovi v Národním divadle. O jednotlivých jmenovaných režisérech. Stanislav Remunda hodně spoléhal na invenci herců, dovedl je vyprovokovat, nemíval nijak důkladnou přípravu, upřednostňoval hledání během zkoušek. Se skvělým hereckým ansámblem DnV si to mohl dovolit. Podobně pracoval František Štěpánek. O Haně Maciuchové, která se u Krejči „dusila“ a na Vinohradech pak pod těmito režiséry „rozkvetla“. Herci zde měli k sobě vzájemný respekt, úžasná atmosféra a souhra, sedávání v rekvizitárně DnV.</p>
1:04:06	<p>Jaroslav Dudek až téměř pedantsky pracoval s detailem, herce vedl, dával hodně poznámek během zkoušek. Byl přitom velmi laskavý – související vzpomínka na Miloše Kopeckého, na kterého jediného zvedl hlas kvůli zpoždění a nepřipravenosti. Václav Hudeček – jeho Zkrocení zlé ženy se skvělými Vladimírem Brabcem a Klárou Jernekovou, Grumia hrál Rudolf Hrušínský. Oba hlavní představitelé ze sebe vydávali maximum, R. Hrušínský naopak minimalisticky přihrával celku, a to s naprostou přesností. V. Hudeček se inspiroval pojetím filmového režiséra Zeffirelliho. Odbočka ke státnicím a především obhajobě diplomové práce, spor s předsedou komise Antonínem Dvořákem o charakter poezie Vítězslava Nezvala. Narátor musel doložit úspěšné složení zkoušky z marxismu-leninismu.</p> <p>Od roku 1974 byl tedy narátor v rozhlase. Přišel v období po prověrkách, takže chyběly osobnosti jako Josef Henke, Jan Fuchs a další. Režiséři tam působili na něčí záruku, například Jiří Horčíčka na záruku ústředního ředitele, na záruku ředitele rozhlasu byli například Alena Adamcová, Josef Melč a jiní. Přesto tam byla spousta příležitostí práce nad kvalitními texty. Zpočátku narátor dělal literární pořady a mohl si ke spolupráci pozvat nejlepší profesionály – Rudolf Hrušínský jako tulák v Čapkově hře Ze života hmyzu – vzpomínka: v televizi stejný titul nastudoval Václav Švorc – propastný rozdíl v kvalitě. Jan Lorman byl u restartu stereofonního vysílání. (Začínal s ním v rozhlase Jan Fuchs.) Na druhou stranu i zde existovaly úlitby režimu jako např. četba na pokračování Rudá záře nad Kladnem. Obsadil i kovanou soudružku Světlu Amortovou, před kterou ho varovala režisérka Jana Bezdíčková. Kolegové režiséři jej velmi dobře přijali mezi sebe, vedoucím režisérem byl Stanislav Vyskočil.</p>
1:17:45	<p>Odbočka ke studiu Lidové konzervatoře (v období narátorova studia průmyslovky) pod vedením Josefa Chvaliny (pásma veršů Hanse Magnuse Enzensbergera Zpěv z potopy) a následnému režírování ve Viole, kam ho na základě této práce pozval Vladimír Justl. Zde měl pak i další příležitosti – pásmo veršů Oldřicha Wenzla [Dost už o tom všem], pořad k jubileu Vladimíra Neffa a v roce 1969 pásmo poezie Miroslava Holuba Anatomie ticha – básně reagující na okupaci a Palachovo sebeobětování. Mělo velký úspěch, účinkovali Miroslav</p>

	<p>Moravec, Hana Maciuchová, Otomar Krejča ml. a Blanka Lormanová. Pořad natočen a odvysílán Československým rozhlasem. Pokračování vyprávění o rozhlasu. Rozhlasový režisérský sbor byl podřízen Hlavní redakci literárně-dramatického vysílání, jinou skupinou byla HR tvorby pro děti a mládež, dále HR zábavy, kterou vedl Josef Hajdučík – „problematická postava“. Kvality rozhlasových režisérů – po prověrkách zůstala jména jako Horčíčka, Adamcová, Melč, Bezdíčková, Olga Valentová, příležitostně režíroval také Josef Schwarz-Červinka. Narátor dostával nejprve literární pořady (verše, povídky, četba na pokračování atd.), později pásma literární i dokumentární (kombinace dokumentu a hraných pasáží) – v rozhlase se narátor dovzdělal. V redakcích velmi zruční pracovníci. Hotové pořady schvalovaly redakce, i politicky, fungovala autocenzura, příklad nastudování Drdových Dalskabátů s Ivou Janžurovou a Václavem Postráneckým a jejich replika „Schramstnu tě jak chramostejla“. O výběru herců, seznam zakázaných neexistoval, ale některá jména při schvalování vadila. Práce s Rudolfem Hrušínským. Poprvé jej obsadil do četby podle Ladislava Fukse Marie a zahradník. Když to prošlo, brávil si ho pravidelně – vrcholem byla jeho role v Ze života hmyzu.</p>
1:32:07	<p>Nabídka vstupu do strany. Narátor přijal, čehož lituje a má špatné svědomí. Přiznává, že si díky vstupu do KSČ kariéru polepšil, stal se po S. Vyskočilovi vedoucím režisérem. Od kolegů ale cítil podporu a profesní respekt. Schvalování obsazení tedy přešlo na narátora, přesto jim nikdy do obsazení nezasáhl. Schválení jednotlivých jmen bylo ze strany vedení redakce nevyzpytatelné. V rozhlase J. L. pracoval s největšími herci a herečkami. Občas byl nucen nastudovat i kus jako úlitbu režimu. K platu režiséra náležely prémie za každý nastudovaný kus podle jeho obtížnosti. V pravidlech, co se smí, byl chaos, příklad nastudování hry Jiřího Justa Klauni a vlastenci v režii Aleny Adamcové. Malér kvůli komickému vylíčení protektorátu, ředitel rozhlasu [Karel] Hrabal svolal mnoho lidí na tzv. trestný poslech. Tvůrci neměli postih, pouze šéfredaktor [Stanislav] Neubert, hra do vysílání nešla. O osudu dramaturga Ivana Škapy, který se bránil a obhajoval text hry a svou práci. [viz také Diplomová práce Gabriely Míškové Případ Ivan Škapa, Katedra divadelní vědy FF UK, ved. práce Vladimír Just]. Narátor měl problémy kvůli nastudování Hrubínovy básně Zpěv lásky k životu v podání Radovana Lukavského, označeno za ideově špatné. Hra Jiřího Justa v režii narátora Případ Avogadro přitom vyhrála Prix Bohemia. Absence principu nebo metody při rozhodování na vyšších místech, něco schvalovatelům vadilo, něco překvapivě ne. Z rozhlasu nakonec utíkal, noví lidé, K. Hrabala vystřídal Karel Kvapil, zeď Aloise Indry a s ním přišli noví náměstci. Konec 80. let už to v rozhlase nešlo, narátor se stal nežádoucím, vystřídal jej Jan Tůma. Ve stejné době končil v divadle v Libni [D. S. K. Neumanna] ředitel Václav Mareš a narátor se přihlásil do konkurzu na místo po něm.</p>
2. nahrávka	
1:45:47	<p>Nastoupil s nadějí na svobodnější práci a zároveň hledal návrat k divadlu. Chtěl pracovat na lepší úrovni divadla, ale postupem doby si uvědomil, že mu k tomu chybí zkušenosti i schopnosti. Chyběla mu podle jeho slov jasná koncepce i osobnost dramaturga. Představoval si</p>

	<p>restart některých principů z Divadla za branou. Oslovil jak O. Krejču (t. č. v zahraničí), tak K. Krause, zda by se nechtěli vrátit a působit v Libni. Krejča ale toužil po Národním divadle nebo obnovení vlastního divadla, ke spolupráci tedy nedošlo. Zajetý koloběh divadla, různé názory různých generací tvůrců. Skupina kolem Jana Nebeského (Zdena Hadrboľcová, David Prachař aj. byli nejvíce ambiciózní – Ibsenovy Přízraky), dále zde byla skupina už od založení libeňského divadla v čele s Janem Skopečkem (pamatovali doby Václava Lohniského, který v 60. a 70. letech exceloval), vzpomínky na Josefa Kemra, Janu Štěpánkovou, Jaroslava Dudka atd. Pak herci, kteří se nezapojovali a čekali na roli, s níž by uspěli. Dramaturg Ivan Zmatlík nebyl vyhraněným dramaturgem, který by postavil sezónu nebo delší výhled. Narátor ke spolupráci pozval Martina Velíška, který přišel z Ostravy – spříznění, společná témata a důvody divadelní práce. Uvedli Farmu zvířat - nabídka Janu Grossmanovi, který už byl ale nemocný. Navíc stejně jako O. Krejča toužil po svém divadle. Jan Nebeský odmítl také. Hra Slawomira Mrożka Portrét – zakázaná hra, sonda do procesů v Polsku, nabídku přijal režisér Jaromír Pleskot, který v té době nepracoval v divadle. Další jeho titul Zkouška ohněm – taktéž téma politických procesů. Cítit bylo jisté uvolnění v oblasti divadla, zkoušelo se, co na vyšších místech projde (František Laurin na Vinohradech – uvedli Josefa Topola, Jiří Fréhar v Realistickém divadle). I v Libni bylo potřeba reagovat – inscenace Thyl Ulenspiegel.</p>
2:00:55	<p>Chybou podle narátora byla snaha získat diváky. Zápas s nezájmem diváků, o divadelním náboru jako umělci nepřijemnému pojmu i faktu. „Marný pokus nastudovat Macchiavelliho Mandragoru“, jako ředitel se podle svého názoru měl věnovat divadlu, ne režii. Nedbal varování Jaroslava Vostřého, který přiznal, že s textem byly potíže i v Činoherním klubu. (Nakonec tam měl ale velký úspěch.) Listopad 1989. Shromáždění umělců v Realistickém divadle (Jan Nebeský a další zprostředkovávali přítomným události na Národní třídě). Libeňské divadlo v revolučních dnech také ve stávce, pozvali k besedám Karla Kryla, profesora Machovce, Jiřího Hanzelku, Ivana Medka a další. Členové divadla se radili i na radnici Prahy 8 (náměstek Josef Hájek), Vladimír Vodička zde položil otázku, zda jde o věci nebo o osoby. Odpověď zněla: o věci, myšleno témata. Vzpomínka na Věru Galatíkovou, která přerušila předsedu Městského výboru KSČ Miroslava Štěpána svou pádnou otázkou. Jiný zážitek byl z rozhlasu – nejdéle „kamenného“ pracoviště ze všech celostátních médií. Ředitel Kvapil měl vystoupení, v němž varoval před odporem vůči režimu. Členové divadla si brali své materiály, které na ně byly vedeny v kádrovém oddělení. Po revoluci narátor dal své místo k dispozici a zúčastnil se konkurzu, v němž už neuspěl. Pomalu se rodila myšlenka na Život 90. Divadlo za branou začalo později, a to v Divadelním ústavu, kde se konaly první zkoušky. Karel Kraus narátora bez problémů přijal, ovšem po konkurzním pohovoru.</p>
2:15:24	<p>Měl na starosti komunikaci s diváky. Později, když se divadlo vrátilo do Paláce Adria, pečoval i o vizuál divadla a poutače. O. Krejča po návratu za zahraničí už nebyl stejným tvůrcem jako v roce 1972. Byl mnohem liberálnější ve vztahu ke kolegům, „dával vybrat“, soubor na to</p>

	<p>podle narátora nebyl připraven, všichni očekávali, že směr budou jasně udávat Krejča s Krausem. Nejistota, váhání, snad i bezradnost. Nevrátil se Jan Tříška, i když se tajně přišel do divadla podívat na zkoušku Višňového sadu. Důvody, proč se možná rozhodl nevrátit, souvislost s osobností O. Krejči a jeho charakterem, příklad jednoho jeho výroku. J. T. úzce spojen s Václavem Havlem, který byl pozván na obnovení divadla, ale nepřišel. Názorově byli podle narátora tyto dva přátelé jinde než Otomar Krejča. V režii Heleny Glancové byly uvedeny Dialogy karmelitek, které se na rozdíl od Krejčova Višňového sadu povedly. Režirovaly zde i Jakub Korčák a Jiří Menzel, hledala se nová generace. Po dvou letech v DZB dal narátor výpověď, chtěl se věnovat Životu 90. O začátcích nadace, které byly čistě dobrovolnické. Podněty a inspirace, z nichž nadace vznikla: článek v německých novinách, návštěva domova důchodců v Josefské ulici a s ní spojený otřes, cesta do zahraničí.</p>
2:32:50	<p>Třetím hlavním podnětem byla cesta na světový kongres dobrovolníků do Paříže s názvem La vie quatre-vingt-dix (Život 90), kam narátora vzal přítel, psycholog Miroslav Cuhra. Zde objevil prostředí dobrovolnictví v různých sférách života a práce. Inspirativní setkání s Abbém Pierrem. Příběh tohoto kněze, politika a filantropa, zakladatele organizace (a domu pro bezdomovce) Emauzy, která pomohla přežít tisícovkám lidí. Hadráři z Emauz jako aktivní způsob, jak mohli lidé zlepšit svou nuznou situaci. Narátor si princip této pomoci vztáhl k situaci starých lidí, o které není zájem a kteří ztrácejí smysl života. Zakládací listinu Života 90 podepsali například Jan Přeučil, Štěpánka Haničincová, Olga Čuříková aj. S manželkou hledali prostor pro nové divadlo, využili Kluby důchodců na Praze 1. V roce 1990 také uspořádali Vánoce pro staré a opuštěné lidi v sále domu v Pařížské 9. Pomocí rozhlasem vyhlášené sbírky se vybraly dárky, setkání byla nakonec dvě, a to s hosty: Jan Kačer, Soběslav Sejk, Pavel Jurkovič, Jiří Kodet a další. Tak začal Život 90, přidaly se další služby jako Linka důvěry na účet Ministerstva financí, sbírání a nabízení šatstva. Nakonec jako inspirace ze zahraničí přišly úvahy o domě, díky jehož aktivitám by senioři mohli najít smysl života. Pomoc se získáním domu k pronájmu a s jednáními na radnici nabídla Jiřina Jirásková. Rekonstrukce trvala devět let a stála sto milionů, dům byl zchátralý, měl propadlé stropy apod. Zmíněni také Livia Klausová, manželka ministra financí paní Špačková a Vlastimil Harapes.</p>
2:50:00	<p>Centrem domu je divadlo. Vzniklo přestavěním modlitebny (v domě dříve sídlila Armáda spásy). Svatava Kocychová navrhla sál pro sto lidí, jeviště, šatny. Činnost divadla začala až v roce 2004. Přerod nadace z dobrovolnické organizace na profesionalizovanou se odehrál také díky Saše Špačkové, manželce ministra financí. Z peněz zbylých z rozpočtu získala nadace v roce 1992 své první přidělené peníze. Začala služba s názvem Tísňová péče – dispečink, na nějž jsou napojeni osamělí senioři, pomocí tlačítka si v případě nouze mohou přivolat pomoc. Tato péče už nemohla probíhat dobrovolnický a začali být najímáni zaměstnanci. Jedno patro věnováno výukám, výtvarný ateliér apod. Inspirace v Paříži – život podle hesla Tvořím, tedy jsem. Dále pěvecký sbor, literární klub – vedené dobrovolníky. Myšlenka domu: není určen těm, kterým něco chybí, ale všem, kteří se chtějí zastavit, proti vytváření</p>

	<p>hranic. Někteří z nich přitom mohou využít jeho služeb, vše pod jednou střechou. O Blance Lormanové, narátorově ženě. Byla jedním z dobrovolníků nejen v počátcích nadace. Seznámili se na Lidové konzervatoři, vzali se v roce 1970, mají syna. B. L. hrála v několika filmech Jiřího Menzela (Vesničko má středisková, Slavnosti sněženek, kdo hledá zlaté dno) a Karla Kachyni. V divadle [kromě Violy v režii manžela – Dost už o tom všem, 1972] působila pouze v MDP, kde alternovala s Irenou Kačírkovou [Opera Mafioso, r. Norbert Snítel, 1984]. U Valšů hrála v inscenaci Manžel pro Opalu (r. Jan Pecha) spolu s Květou Fialovou a Lubomírem Lipským. O L. Lipském a jeho vitalitě a odhodlání „zemřít na jevišti“. B. L. také vedla službu Senior telefon, vzdělávací aktivity nadace, věnovala se i činnosti divadla. Zemřela před pěti lety.</p>
3:05:28	<p>Život 90 vede nyní syn Jaroslav Lorman jako statutární zástupce. Vystudoval etiku, teologii a němčinu. O jeho nelehkém osudu, kvůli svému coming outu vyhozen z theologické fakulty. Divadlo U Valšů. Pro práci v nadaci neměl J. Lorman čas na režii. První inscenaci v roce 2004 režíroval u Valšů Jaromír Pleskot (Oskar a růžová paní). Divadlo nemělo propagaci, nebyly na ni peníze. Od počátku s divadlem spolupracoval Arnošt Goldflam (přivedli jej Ljuba Skořepová a Akram Staněk). Deník Leošky K. s Ninou Diviškovou. O Akramu Staňkovi a Ljubě Skořepové. V titulu Usměj se, mami hrála s Libuší Švormovou. Přelomovou inscenací byl zmíněný Manžel pro Opalu, měla velký úspěch, proslavila divadlo. Troufli si i na Strinberga ve večeru tří aktovek [Milostná tajemství] k pětaosmdesátinám Ljuby Skořepové, která si velmi přála získat Cenu Thálie. Vlastimil Vencík byl dlouholetým předsedou správní rady Života 90, znali se s narátorem z rozhlasu. S Janem Vlasákem a Zdeňkem Maryškou nastudoval vlastní hru Kontrola nemocného. Harwoodův Kvartet v režii Ivana Rajmonta – čtyři postavy v domově důchodců – obsazení z Národního divadla. Divácky úspěšnější byl ale Simonův-Čechovův: Hodný pan doktor. Jiří Just, Ondřej Kepka: Manželské štěstí aneb Hospodyně na zabití. Ladislavu Vymětalovi, který už byl mimo divadlo, byla nabídnuta Thomasova Past. Udržela se na repertoáru několik let.</p>
3:17:17	<p>Úspěšná byla i odlehčená převleková komedie Simona Williamse Polib tetičku aneb Nikdo není bez chyby s Janem Čenským. Pyšný je narátor na Drahou Mathildu od Israela Horowitze v režii Otakara Koska. Vynikající obsazení, výkony přesahující podle narátora rámeček Divadla U Valšů – Daniela Kolářová, Luboš Veselý a Ilona Svobodová. Rozpočet divadla na rok je do dvou milionů a na to divadlo „stůně“. Chybí propagace, která by naučila pražské publikum do divadla chodit. Goldflamova Dámská šatna byla zaznamenána Českou televizí. Inscenace Slepá láska s vynikající Carmen Mayerovou. Měsíční běs Richarda Kalinoskiho byl pokusem o závažnější kus – příběh Arménů hledajících své místo v Americe na pozadí turecké genocidy Arménů, apel na toleranci a respekt k lidskému životu. Herečka Petera Quiltera byla poznamenána covidovou situací a poté převzata do Studia Dva. Podle Karla Ladislava Kukly Z peřin do bahna udělal Přemysl Rut kabaratní pásmo. Sestry Kodetovy nabídly divadlu svou hru Štědrý Štědrý den. Za třicet let divadlo vyprodukovalo přes stovku pořadů,</p>

	<p>kteře stojí na osobnostech: benefice herců (Petr Haničinec, Ljuba Skořepová, Jiřina Jirásková, Jiřina Bohdalová, Ilja Racek, Stella Zázvorková, Miroslav Moravec a mnozí další). Zvou i osobnosti neherecké. Důvodem bylo vždy hledání inspirace pro životy seniorů. Jinou programovou řadou jsou Legendy opery. V posledním roce cyklus Legendy českého jeviště – české divadlo 60. a 70. let, mládí dnešních seniorů.</p>
3:30:49	<p>KONEC AUDIONAHRÁVKY</p> <p>VIDEOZÁZNAM</p>
<p>Stopáž 0:18:05</p>	<p>Nadace Život 90 a Divadlo U Valšů – o smyslu divadla. Představení prostoru a cílů nadace. Pomoc starším lidem k tomu, aby si co nejdéle udrželi nezávislost. Osobnosti, které stály u zrodu projektu, byly kromě Jana Lormanana a jeho ženy Blanky například Jan Přeučil, Štěpánka Haničincová, Olga Čuříková, později bude zmíněn Vlastimil Harapes aj. Setkání v nadaci a v divadle mají dát starším lidem důvod k existenci. Hráli zde například i Lubomír Lipský a Květa Fialová, inspirující osobnosti pro seniory. Místo, kde by starší člověk byl ve svém, v prostoru, který je určen přímo jemu. Dům, kde je divadlo, byl velmi zchátralý, bývalá modlitebna Armády spásy, dnes multifunkční prostor pro zájmy a koníčky ale i pro podporu a péči na lůžkovém oddělení. O prostor se v 60. letech zajímalo Divadlo na zábradlí, které chtělo oddělit pantomimu a činohru, později zde DAMU chtěla provozovat svou scénu Disk. Projekt rekonstrukce zpracovala arch. Svatava Kocychová. Náročné přežívání, někdy schází dotace. V roce 2004 divadlo otevřeno inscenací Jaromíra Pleskota Oskar a růžová paní ve spolupráci s divadlem MANA. O Blance Lormanové – herečka, která svým naturelem dokázala každé situaci dodat humor a vřelost. Vzpomínka na paní, která se po šoku ze ztráty blízkých uzavřela do sebe a nemluvila. Paní Lormanová ji dokázala vrátit do života. Věnovala se lince důvěry v nadaci. Její první role u Valšů v inscenaci Manžel pro Opalu, režie Jan Pecha, hráli Květa Fialová, Lubomír Lipský, Nad'a Konvalinková, Čestmír Gebouský a Blanka Lormanová. Téma hledání u starého člověka – Luba Skořepová v inscenaci Stará bába tančí. Arnošt Goldfalm pomáhal psaním her na toto téma. K. Fialová a L. Lipský, který na jevišti oslavil své devadesátiny, hráli oba, dokud mohli. Neuvěřitelná inspirace pro seniory v hledišti – tvořím, tedy jsem. V nadaci fungují i dílny, kde se mohou senioři zapojit, tvořit a nalézt další smysl života.</p>